

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 3.12.2008
KOM(2008) 789 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

EN EU-STRATEGI MOT INVADERANDE ARTER

[SEK(2008) 2887 och
SEK(2008) 2886]

1. VAD ÄR INVADERANDE ARTER?

Jordens flora och fauna har utvecklats under miljarder år och haven, sjöarna, bergskedjorna, öknarna och till och med de stora floderna har alltid fungerat som barriärer för arternas spridning. Detta har gett den stora biologiska mångfald som finns på jorden och lett till de många olika djur- och växtsamhällen som vi betraktar som typiska för olika regioner och platser. På grund av människans agerande har de fysiska barriärer som skapade specifika regionala djur- och växtsamhällen brutits ner och nu dyker det upp arter, avsiktligt eller oavsiktligt, på platser som befinner sig på hundratals eller tusentals kilometers avstånd från arternas naturliga habitat. I många fall lyckas de främmande arterna inte att anpassa sig till den nya miljön och dör snabbt ut. I andra fall överlever de, fortplantar sig och etablerar sig i den nya miljön. I många fall är nykomlingarna så framgångsrika att de går från att vara en biologisk kuriositet till att bli ett verkligt hot och detta inte bara för ekosystemen utan även för grödor och boskap. De påverkar den lokala miljön, människors hälsa och ger allvarliga ekonomiska konsekvenser. De främmande arter som får sådana negativa konsekvenser kallas **invaderande arter**¹.

2. BRÅDSKANDE BEHOV AV ÅTGÄRDER PÅ EU-NIVÅ

Den biologiska mångfalden påverkas främst av habitatsförändringar, klimatförändringar, överutnyttjande, miljöförstöring och invaderande arter². Det finns EU-instrument för att ta itu med fyra av dessa fem faktorer, men EU har, till skillnad från flera OECD-länder, inget övergripande instrument för att hantera invaderande arter. Denna brist måste åtgärdas om EU ska kunna uppnå målet att ”stoppa den biologiska mångfaldens tillbakagång före 2010”³. Dessutom utgör de invaderande arterna också ett hot mot EU:s ekonomi. De skador som de invaderande arterna orsakar och de kontrollåtgärder som måste vidtas beräknas kosta minst 12 000 miljoner euro om året, enligt tillgänglig information.

På högsta politiska nivå har man uttryckt att det är nödvändigt att vidta samordnade åtgärder mot de invaderande arterna. Rådet (miljö)⁴, Europaparlamentet⁵, Regionkommittén⁶ och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén⁷ efterlyser samtliga en EU-strategi mot invaderande arter, ett effektivt system för tidig varning och effektiva svarsmekanismer på EU-nivå. Liknande åtgärder ingår i gemenskapens sjätte miljöhandlingsprogram, kommissionens meddelande *Att stoppa förlusten av biologisk mångfald till 2010 - och därefter*⁸, samt i den

---

¹ Begreppet invaderande art är här mer omfattande än begreppet invaderande främmande art som återfinns i konventionen om biologisk mångfald och invaderande främmande arter. Invaderande arter kan definieras som arter vars införande och spridning kan utgöra ett hot mot den biologiska mångfalden eller få andra oväntade konsekvenser.

² Millenriebedömningen av ekosystem (Millennium Ecosystem Assessment), 2005.

³ Ordförandeskapets slutsatser, Europeiska rådet i Göteborg den 15 och 16 juni 2001.

⁴ Slutsatser från rådets möte (miljö) den 3 mars 2008, punkt 13.

⁵ Betänkande om att stoppa förlusten av biologisk mångfald till 2010, Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, Europaparlamentet, 28.3.2007.

⁶ Regionkommitténs yttrande av den 6 december 2006 om "Meddelande från kommissionen – Att stoppa förlusten av biologisk mångfald till 2010 – och därefter", KOM(2006) 216 slutlig – CdR 159/2006 slutlig.

⁷ Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande av 15 februari 2007 om "Meddelande från kommissionen – Att stoppa förlusten av biologisk mångfald till 2010 – och därefter", (KOM(2006) 216 slutlig), – NAT/334 - CESE 205/2007 fin DE/Ho/hn.

⁸ KOM(2006) 216 slutlig.

handlingsplan som åtföljer meddelandet, i vilken det anges att en övergripande EU-strategi och särskilda åtgärder bör utarbetas för att avsevärt minska invaderande främmande arters påverkan på EU:s biologiska mångfald.

De huvudsakliga vägar på vilka de invaderande arterna tar sig fram är direkt eller indirekt kopplade till handeln. När handeln ökar, och därmed också andelen transporter, blir risken för invaderande arter större. Dessutom gör miljöproblemen, som högre koldioxidhalter, högre temperaturer, större kvävedeposition, ändrade störningsregimer och försämrade livsmiljöer att risken för ytterligare invasion ökar. På handelsområdet har gemenskapen ensam behörighet och så snart en vara har släppts ut på gemenskapsmarknaden får den cirkulera fritt. Därför är det nödvändigt att finna lösningar på handelsrelaterade frågor redan vid gemenskapens yttre gränser. Det faktum att EU har en inre marknad innebär att en invaderande art som kommer in på en medlemsstats territorium, antingen om den invaderande arten är en handelsvara i sig själv eller om den följer med en handelsvara, snabbt kan sprida sig i hela EU. Med tanke på hur de invaderande arterna etablerar sig och sprider sig kan de åtgärder som vidtas av en medlemsstat visa sig helt verkningslösa om dess grannländer inte vidtar åtgärder eller inte reagerar samordnat.

I viss mån kan problemet med invaderande arter lösas med hjälp av befintlig EU-politik och lagstiftning, men det finns för närvarande inga mekanismer som sörjer för harmonisering och samordning av åtgärder mellan grannländer eller mellan länder i en och samma region. Det finns inga systematiska formella krav på riskanalys i samband med avsiktligt införande av främmande arter som kan påverka den biologiska mångfalden och det finns inte heller regler avseende oavsiktligt/vårdslöst införande, varken på medlemsstatsnivå eller på EU-nivå. Det finns inget enhetligt system för övervakning och kontroll av invaderande arter eller av de konsekvenser som dessa får för den biologiska mångfalden i Europa. De spridda åtgärder som finns är sannolikt inte tillräckliga för att kunna minska de risker som de invaderande arterna innebär för ekosystemen i Europa.

3. INVADERANDE ARTER I EU OCH DE KONSEKVENSER SOM DESSA FÅR

3.1 Invaderande arter i EU

Inom projektet DAISIE⁹ som ingick i sjätte ramprogrammet för forskning identifierades 10 822 främmande arter i EU, av vilka 10–15 % förväntas få negativa konsekvenser för ekonomin eller för miljön. Isolerade öar med stor biologisk mångfald, som de flesta av EU:s utomeuropeiska territorier, är särskilt känsliga för invaderande arter och dessa kan också få dramatiska följder för lokala näringar, lokal kultur och lokal ekonomi.

3.2 Inträdesvägar

Invaderande växtarter sprider sig oftast från trädgårdar och akvarier och invaderande sötvattenslevande djurarter tar sig ut från vattenbruk eller sprider sig på grund av att fritidsfiskare använder dem avsiktligt. Däremot införs huvudparten av de havslevande invaderande arterna oavsiktligt, genom att dessa följer med eller förorenar annat vatten, till exempel ballastvatten. I och med att allt större mängder vegetabiliskt och animaliskt material transporteras från och till fler och fler orter på jorden ökar också risken för spridning av invaderande arter.

---

⁹ DAISIE (Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe) www.europe-aliens.org.

3.3 De invaderande arternas konsekvenser för miljön

De invaderande arterna ses som ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden¹⁰. De påverkar lokala ekosystem på följande sätt:

- De konkurrerar med inhemska arter om föda och livsmiljöer. Detta gäller bland annat grå ekorre (*Sciurus carolinensis*) som hotar den inhemska röda ekorren (*Sciurus vulgaris*) i många områden i Europa och signalkräfta (*Pacifastacus leniusculus*) som hotar den inhemska flodkräftan (*Astacus spp.*), samt ett antal papegojarter som nuförtiden konkurrerar med inhemska fågelarter i europeiska städer.
- De innebär att strukturerna i ekosystemen förändras. Exempelvis har algen *Caulerpa taxifolia* gjort att många områden längs medelhavskusterna har förvandlats till monokulturer med *Caulerpa taxifolia*.
- Det uppkommer hybrider när de invaderande arterna korsas med inhemska arter. Exempelvis innebär amerikansk kopparand (*Oxyura jamaicensis*) och sikahjorten (*Cervus nippon*) en risk för lokal utrotning av inhemska arter på grund av korsning och uppkomst av hybrider.
- De kan vara giftiga.
- De kan vara föra med sig parasiter eller vara värdjur för patogener.
- Pollineringen kan påverkas på grund av att de konkurrerar med lokala biarter.

3.4 De invaderande arternas konsekvenser för ekonomin

De invaderande arterna kan minska avkastningen från jordbruket, skogsbruket och fisket. Som exempel kan nämnas insekten *Anoplophora glabripennis* som orsakar stora skador på lövträdsbestånd, som poppelodlingar. Kammaneten (*Mnemiopsis leidyi*) ger minskade fångster av ansjovis i Svarta havet. Det är också känt att de invaderande arterna minskar vattentillgången och orsakar markförstöring. Invaderande växter som jättebalsaminen (*Impatiens glandulifera*) konkurrerar ut inhemska växter som har en viktig roll att spela när det gäller att binda jorden med sina rötter. De invaderande växterna bidrar således till ökad jorderosion.

De invaderande arterna kan skada infrastrukturer genom att växa in i infrastrukturerna eller genom sina rotsystem. Rotsystemet hos gudaträdet (*Ailanthus altissima*) kan skada trottoarer, arkeologiska lämningar och murar. De kan också hindra transporter genom att blockera vattenvägar. Sumpbäver (*Myocastor coypus*) och bisamråtta (*Ondatra zibethicus*) har båda förts in från Amerika för pälsproduktion och har nu etablerat sig i hela Europa och orsakar stora skador på fördämningar, kanaler, bevattningssystem och system för skydd mot översvämningar. En av de mer kända invaderande arterna, vandringsmusslan (*Dreissena polymorpha*), orsakar, förutom de konsekvenser den får för ekosystemen, också stora problem för industrin i och med att den förorenar och blockerar vattenintag.

Mossbräken (*Azolla spp.*) och Weymouthtall (*Pinus strobus*) har minskat de rekreativmässiga och kulturella värden som är kopplade till vissa landskap och vattendrag.

---

¹⁰ Millennium Ecosystem Assessment, 2005.

3.5 De invaderande arternas konsekvenser för människors hälsa

Ett antal hälsoproblem, som allergier och hudproblem, orsakas av invaderande arter som jättelokan (*Heracleum mantegazzianum*) och malörtsambrosian (*Ambrosia artemisiifolia*). Tigermyggan (*Aedes albopictus*), som förekommer allt oftare i Europa, är en vektor för minst 22 virus (inbegripet denguefeber, chikungunya, Ross River-feber och West Nile-feber) och den infördes genom handeln med däck. Det är sannolikt att klimatförändringarna kommer att leda till att den sprider sig allt längre norrut.

3.6 Kostnader på grund av de invaderande arterna

De största kostnader som identifierats i Europa är kostnader för utrotning och kontroll samt kostnader som uppstår på grund av skador inom jordbruket, skogsbruket, fisket, på infrastrukturer samt de kostnader som avser hälsovård. Det kan förefalla som att det antingen bör vara fråga om kostnader på grund av de negativa verkningarna eller kostnader för utrotning av de invaderande arterna, men faktum är att det för att minska effekterna kontinuerligt vidtas kontroll- och utrotningsåtgärder parallellt. Under 2008 gjordes en första beräkning av de kostnader som de invaderande arterna orsakar i EU och beräkningen landade på mellan 9 600 miljoner och 12 700 miljoner euro per år (Kettunen et al. 2008). Beräkningen är tveklöst för låg, särskilt med tanke på att den baseras på de aktuella kostnaderna för utrotning och kontroll av invaderande arter och de dokumenterade ekonomiska konsekvenserna. Många länder börjar först nu att dokumentera kostnader och konsekvenser och de faktiska kostnaderna kommer därför att ligga avsevärt högre.

4. FRÅN INFÖRSEL TILL ETABLERING OC SPRIDNING

För en framgångsrik strategi mot de invaderande arterna måste vi förstå hur och varför problemet har uppstått.

De flesta främmande arter som förekommer i EU idag har förts in avsiktligt. Sedan början 1900-talet har användningen av främmande arter inom jordbruket, skogsbruket, vattenbruket, trädgårdsodlingen samt för fritidsändamål ökat. Främmande arter importeras eftersom de växer snabbare (och därför ger högre avkastning inom skogsbruket och skyddar mot jorderosion), eftersom de tillfredsställer efterfrågan på exotiska produkter (pälshandeln), eftersom de livnär sig på och utrotar andra arter (biologiskt växtskydd) eller helt enkelt eftersom konsumenterna tycker om dem (husdjur, trädgårdsväxter).

I många fall är införseln direkt kopplad till handel. Antingen är den invaderande arten en handelsvara i sig själv (virke, fibrer, levande och döda växter och djur) eller så är den invaderande arten en förorening i en vara (många smittämnen, dvs. svampar, bakterier, virus och insekter, förs in oavsiktligt genom att de följer med en handelsvara). Vissa arter liftar sig fram längs handels- och transportvägar, oberoende av vilka varor som transporteras. Exempelvis är det välkänt att fartygsskrov fungerar som vektorer för organismer som förorenar skroven och organismer som sprids med ballastvatten. Detta förekommer både internationellt (till exempel långväga sjötransporter) och lokalt (till exempel när en fritidsbåt för med sig främmande arter från en förorenad flodbädd till en oförorenad sjö eller annat vattendrag).

Klimatförändringarna har också betydelse för spridningen av invaderande arter och det faktum att vissa arter sprids och överlever kan förklaras med de milda vintrar och varma somrar som vi har haft i Europa under de senaste tio åren.

Det är oftast först när en främmande art lämnar ett kontrollerat och fysiskt begränsat område som det uppstår problem. Prydnadsväxter och husdjur orsakar inga problem så länge de bara förekommer i trädgårdar, akvarier och i hemmet. Patogener och skadedjur kan elimineras vid ankomsten med hjälp av sanitära skyddsåtgärder. De skaldjur och musslor och den fisk som finns i ballastvatten kan elimineras om ballastvattnet behandlas innan det släpps ut.

Däremot, om skadedjuren och patogenerna inte upptäcks och elimineras vid gränsen eller om prydnadsväxter sprider sig till lokala vattendrag eller om husdjur släpps ut i dessa eller om djur som sumpbäver (*Myocastor coypus*), bisamråtta (*Ondatra zibethicus*), mink (*Mustela vison*) och tvättbjörn (*Procyon lotor*), rymmer från pälsfarmar, då finns det en risk för att dessa blir till invaderande arter.

I vissa fall är klimatförhållandena olämpliga eller kan den lokala floran och faunan göra motstånd och då dör den främmande arten ut. I andra fall är klimatet lämpligt och de inhemska arterna gör endast svagt motstånd och då kan den främmande arten överleva, växa, fortplanta sig och skapa en lokal koloni.

Om en lokal koloni av en invaderande art inte snabbt upptäcks och utrotas kan den bilda en hållbar population på lokal nivå och därefter sprida sig till nya territorier. Om det finns flera lokala populationer som har bildats från olika ursprung är det uppenbart att spridningen kommer att gå ännu snabbare och att arten kommer att få bättre motståndskraft mot utrotningsåtgärder. Efter ett antal år eller dekader kan arten ha spritt sig över flera länder och det kan ha blivit omöjligt att utrota den.

5. STRATEGIER MOT INVADERANDE ARTER

5.1 En hierarkisk strategi i tre steg

Det politiska svaret på hotet från de invaderande arterna är en internationell **hierarkisk strategi i tre steg**¹¹ där de tre stegen utgörs av 1) förebyggande åtgärder, 2) åtgärder för tidig upptäckt och utrotning och 3) åtgärder för kontroll och långsiktig begränsning. Denna strategi täcker införandet av nya invaderande arter och hanteringen av de invaderande arter som redan har etablerat sig. Den bygger på den vetenskapliga och politiska konsensus som säger att det är mycket mer kostnadseffektivt och miljövänligt att vidta **förebyggande åtgärder** än att vidta åtgärder i efterhand. Om en invaderande art emellertid redan förts in är **tidig upptäckt och snabb utrotning** de mest kostnadseffektiva metoderna för att motverka att arten etablerar sig och sprider sig ytterligare. Dessa metoder bör kombineras med ett system för tidig varning och informationsutbyte. Om det inte är möjligt att utrota arten bör åtgärder för **kontroll och begränsning** vidtas.

Förebyggande åtgärder: De invaderande arterna tar sig i princip fram på sex olika sätt: De blir utsläppta, de rymmer, de kommer in i form av föroreningar, de liftar, de skapar korridorer eller tar sig fram på egen hand. De flesta fallen då en invaderande art förs in är direkt eller indirekt en följd av handel. För att minska detta och förebygga att ytterligare arter förs in bör gränskontrollerna skärpas och det bör införas ett förfarande för bedömning av huruvida en ny

---

¹¹ Konventionen om biologisk mångfald. Riktlinjer för förebyggande och införande av invaderande främmande arter som hotar ekosystem, livsmiljöer och arter och om åtgärder för att lindra konsekvenserna av invaderande främmande arter. Riktlinjerna bifogades beslut VI/23 (Haag, april 2002).

vara bör få importeras eller inte. För denna typ av åtgärder krävs informationsutbyte mellan de nationella, regionala och internationella organ som arbetar med åtgärder för att kontrollera de invaderande arterna. När det gäller förebyggande av att organismer liftar med fartygsskrov eller följer med i ballastvatten skulle det vara till stor hjälp om konventionen om ballastvatten kan ratificeras och genomföras.

För att möjliggöra **tidig upptäckt** och **snabb utrotning** krävs effektiva övervakningsprogram och ett system för tidig varning så att aktörerna inom områden som kan komma att drabbas snabbt kan få information och utbyta information om eventuella utrotningsstrategier. I de fall då en invaderande art redan har etablerat sig och spritt sig över ett större geografiskt område vore det lämpligt att införa samordnade utrotningsprogram, vilka bör övervakas och eventuellt också finansieras av ett centralt organ.

Åtgärder för att kontrollera och begränsa spridningen: I de fall då en invaderande art är både etablerad och utbredd måste åtgärderna inriktas på kontroll och begränsning av spridningen. För detta krävs återigen ett effektivt informationsutbyte och samordnade kampanjer och åtgärder för att stoppa och begränsa spridningen.

5.2 Befintliga instrument som kan användas mot invaderande arter i EU

Mot bakgrund av de olika element som ingår i den strategi som beskrivs ovan har kommissionen gjort en genomgång av befintlig lagstiftning och befintliga forskningsprogram, åtgärdsprogram och andra initiativ för att se vilka aspekter av frågan som redan omfattas och var det finns brister.

Växtskyddsdirektivet (2000/29/EG) inriktas huvudsakligen på att förhindra införande och spridning av skadegörare på växter och växtprodukter. Nya arter kan, efter en riskbedömning, läggas till i direktivets lista över skadegörare. Medlemsstaterna har väletablerade system för informationsutbyte, samarbete, inspektion och kontroll på området. Genom direktivet möjliggörs flexibla lösningar för nödatgärder i de fall då förekomst av skadegörare konstateras på en medlemsstats territorium. Lagstiftningen omfattar emellertid inte de invaderande arternas konsekvenser för människors hälsa och inte heller de direkta ekonomiska konsekvenserna av relaterade problem, som till exempel blockerade vattenvägar.

EU:s lagstiftning om **djursjukdomar** kan omfatta invaderande arter i de fall då dessa är vektorer för en djursjukdom. Det har införts kontroll- och inspektionsförfaranden i medlemsstaterna och det finns också EU-täckande bedömningsförfaranden. Inom gemenskapens nätverk för överförbara sjukdomar har det antagits harmoniserade regler som innebär att medlemsstaterna snabbt ska meddela vilka folkhälsoåtgärder de vidtar eller ämnar vidta, till exempel vid en ny epidemiologisk situation eller vid hot mot folkhälsan som uppstår på grund av förekomsten av en invaderande art.

Genom **rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem** förbjuds import av fyra arter¹² som utgör ett ekologiskt hot. Förordningens huvudsyfte är att kontrollera handeln med utrotningshotade djur och växter. Medlemsstaterna har inrättat inspektions- och kontrollförfaranden enligt förordningen, men det finns inget bedömningsförfarande.

---

¹² Rödörad prydnadssköldpadda (*Trachemys scripta elegans*), amerikansk oxgroda (*Rana catesbeiana*), guldsköldpadda (*Chrysemys picta*) och amerikansk kopparand (*Oxyura jamaicensis*).

Genom rådets förordning (EG) nr 708/2007 om användning av främmande och lokalt frånvarande arter i vattenbruk införs ett riskbedömningsförfarande i samband med avsiktligt införande av vattenbruksorganismer och relaterade icke-målarter. Genom de båda naturvårdsdirektiven (79/409/EEG och 92/43/EEG) förbjuds införande av främmande arter som kan innebära ett hot mot de inhemska arterna. Genom ramdirektivet om vatten (2000/60/EG) åläggs medlemsstaterna att sörja för god ekologisk vattenstatus i berörda vatten. I ramdirektivet om en marin strategi (2008/56/EG) erkänns att införsel av främmande arter utgör ett stort hot mot den biologiska mångfalden i Europa och medlemsstaterna åläggs att ta med invaderande arter som en faktor i arbetet med att säkra god miljöstatus.

Genom LIFE-programmet finansieras projekt för kontroll och utrotning av invaderande arter. Under perioden 1992–2002 finansierades fler än 100 projekt (till en sammanlagd kostnad av 27 miljoner euro) och under perioden 2003–2006 finansierades 80 program (till en sammanlagd kostnad av 17 miljoner euro). Inom sjätte ramprogrammet för forskning finansierades två projekt som handlade om invaderande arter, dvs. projekten ALARM¹³ och DAISIE¹⁴. DAISIE-projektet gjorde en första europatäckande inventering av invaderande arter. SAIS-projektet (South Atlantic Invasive Species Project), som understöds av den nionde Europeiska utvecklingsfonden, har som syfte att förbättra den regionala kapaciteten när det gäller att motverka invaderande arter i Förenade kungarikets utomeuropeiska territorier i Sydatlanten.

År 2003 antogs också den europeiska strategin mot invaderande främmande arter inom ramen för Bernkonventionen. Växtskyddsorganisationen för Europa och Medelhavsområdet har ett system för rapportering av skadegörare och för en förteckning över de invaderande främmande arter som bör bli föremål för nationella regleringsåtgärder för att förhindra att de förs in och sprids. I denna ingår även invaderande främmande växter. Fyra invaderande främmande arter har utvärderats av Växtskyddsorganisationen för Europa och Medelhavsområdet och utvärderingarna har granskats av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, men myndigheten har ännu inte betraktat någon av de utvärderingarna som tillfredsställande.

6. ÅTGÄRDSALTERNATIV

Det finns ett antal möjliga åtgärder som skulle kunna vidtas för att ta itu med problemet med invaderande arter i EU. I detta meddelande beskrivs fyra åtgärdsalternativ¹⁵. Dessa presenteras i en ordningsföljd där det första alternativet kräver minst insatser, det andra mer, etc. Inget av alternativen är att betrakta som den enda lösningen, utan element från de olika alternativen kan också kombineras. För varje alternativ anges vilka fördelar och nackdelar alternativet har.

A) Inga åtgärder

---

¹³ ALARM (Assessing Large-scale Risks for Biodiversity with tested Methods) www.alarmproject.net.

¹⁴ DAISIE (Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe) www.europe-aliens.org.

¹⁵ Vilket eller vilka alternativ eller kombinationer av alternativ som väljs beror på utfallet av analysen av de ekonomiska konsekvenserna.

Alternativet ”Inga åtgärder” fungerar som en referenspunkt mot vilken de övriga alternativen kan bedömas. Det står emellertid klart att om inga åtgärder vidtas kommer de invaderande arterna att fortsätta att etablera sig i EU och få allt större ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenser och generera kostnader för dessa.

B) Maximerat utnyttjande av befintlig lagstiftning i kombination med frivilliga åtgärder

Detta alternativ innebär att de formella rättsliga kraven förblir oförändrade, men att man beslutar att aktivt ta itu med problemet inom ramen för de möjligheter som den befintliga lagstiftningen ger. Detta skulle bland annat innebära att det görs riskbedömningar via de befintliga institutionerna och förfarandena, som Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet. Medlemsstaterna kan frivilligt låta kontroller beträffande invaderande arter ingå i gränskontrollerna. Det skulle också vara möjligt att inrätta ett europeiskt system för tidig varning och för information¹⁶ på grundval av den verksamhet som redan bedrivs¹⁷. DAISIE-förteckningen över invaderande arter skulle kunna aktualiseras regelbundet. Planer för utrotning av invaderande arter skulle kunna tas fram och stödjas med nationella medel. Sektoröverskridande intressegrupper på lämpliga nivåer skulle kunna skapas för att uppmuntra utbyte av goda metoder, för riktad utbildning och för konfliktlösning. Det skulle också vara möjligt att ta fram frivilliga uppförandekodexar i syfte att uppmuntra ett ansvarsfullt beteende från återförsäljarnas, användarnas och konsumenternas sida.

Den främsta fördelen med detta alternativ är att det inte kräver någon ny lagstiftning. Det finns redan bedömningsförfaranden och medlemsstaterna har sina kontroll- och inspektionsförfaranden. Emellertid skulle en aktiv strategi av detta slag inte ge full täckning, det skulle råda osäkerhet om rättsläget och det är troligt att medlemsstaterna skulle reagera i olika grad på det hot som de invaderande arterna utgör. Det skulle kunna visa sig komplicerat att samordna många olika lösningar. Ett system som bygger på frivilliga åtaganden från medlemsstaternas sida och på frivilliga uppförandekodexar är aldrig starkare än sin svagaste länk.

B+) Anpassning av den befintliga lagstiftningen

Detta alternativ liknar i mycket alternativ B, men skulle innebära ändringar av den befintliga lagstiftningen om växt- och djurskydd så att denna kan täcka ett vidare spektrum av potentiella invaderande arter, samt en utvidgning av den förteckning över arter som utgör ett ekologiskt hot och vilka inte får importeras eller förflyttas enligt förordningen om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. Om man väljer detta alternativ måste ytterligare medel avsättas för bedömningsprocessen avseende invaderande arter och för de gränskontroller som utförs av medlemsstaterna.

Fördelen med detta alternativ är att rättsläget i viss mån blir tydligare och vissa brister åtgärdas utan att det måste antas ny lagstiftning. Alternativet skulle emellertid inte innebära någon övergripande och fullständig lösning på problemet och samordningen skulle förbli komplicerad.

---

¹⁶ Europeiska miljöbyrån håller ör närvarande på med en genomförbarhetsstudie.

¹⁷ För den inventering som gjorts inom DAISIE-projektet se <http://www.europe-aliens.org/index.jsp> NOBANIS (North European and Baltic Network on IAS) och vetenskapliga tidskrifter på Internet, som "Aquatic Invasions" och "Biorisk".

C) En övergripande specifik EU-rättsakt

Detta alternativ innebär att det skapas en övergripande specifik rättslig ram för problemet med invaderande arter, som innebär att det inrättas oberoende bedömningsförfaranden och åtgärder på grundval av den befintliga lagstiftningen. Om man anser att alternativet är lämpligt och kostnadseffektivt skulle de tekniska aspekterna av genomförandet kunna centraliseras till en särskild byrå¹⁸. Medlemsstaterna och de yttersta randområdena skulle åläggas att göra gränskontroller avseende invaderande arter och att utbyta information om dessa. Det skulle också kunna införas obligatoriska övervaknings- och rapporteringsförfaranden samt effektiva mekanismer för snabba åtgärder. Vissa EU-anslag bör kunna avsättas för utrotnings- och kontrollåtgärder, men det är också möjligt att låta medlemsstaterna finansiera sådana åtgärder direkt.

Detta alternativ är mest kostnadseffektivt om man ser till i vilken mån det möjliggör kontroll av de invaderande arterna. Det ger det tydligaste rättsläget samtidigt som proportionalitetsprincipen iakttas. Det skulle emellertid innebära administrativa kostnader för medlemsstaterna och för kommissionen samt direkta kostnader för de ekonomiska aktörerna.

7. ÖVERGRIPANDE FRÅGOR

För att möjliggöra effektiva lösningar är det viktigt att allmänheten informeras om de invaderande arterna och att allmänheten engagerar sig, särskilt vad gäller oavsiktligt införande av det slag som inte helt kan omfattas av administrativa eller rättsliga instrument. Genom information och utbildning bör EU:s medborgare, myndigheter och näringsliv fostras till ansvarstagande när det gäller handel och förflyttning av arter som kan bli invaderande arter och när det gäller utrotnings- och kontrollprogrammen. Om allmänheten har den kunskap som krävs kommer andelen främmande arter i trädgårdar och dammar att minska.

Ytterligare forskning kan ge mer kunskap om de invaderande arterna och hur de förs in/tar sig fram, samt om vilka risker en förekomst av en invaderande art innebär, dvs. det blir möjligt att göra prognoser avseende nya arter och ta fram kostnadseffektiva kontroll- och hanteringsåtgärder. Resultaten av forskningen och övervakningen kan tillsammans med initiativ som fritt tillgängliga tidskrifter på Internet bidra till att det skapas informationssystem rörande invaderande arter. Initiativet för global övervakning för miljö och säkerhet (GMES)¹⁹ skulle också kunna användas för övervakning och kontroll av hur de invaderande arterna påverkar miljön.

Vid diskussioner om en framtida EU-strategi mot invaderande arter bör man även ta hänsyn till möjligheten att utnyttja EU:s finansieringsinstrument. Det bör också bedömas i vilken mån det är möjligt att involvera den privata sektorn, särskilt försäkringssektorn.

De invaderande arter som kommer till EU kommer från tredjeländer. Samtidigt kan EU vara en källa till arter som blir invaderande arter i tredjeländer. Invaderande arter kan leda till förlorade försörjningsmöjligheter i tredjeländer och därmed till ökad migration och potentiella konflikter. Samtidigt som man kommer att fortsätta att vidta åtgärder inom ramen för

---

¹⁸ Frågan om huruvida detta alternativ kommer att genomföras helt eller delvis kommer att avgöras av utfallet av de kommande diskussionerna i den interinstitutionella arbetsgruppen för tillsynsmyndigheter. Det är också möjligt att eventuellt förlänga befintliga organs mandat.

¹⁹ KOM(2008) 748 slutlig.

internationella konventioner som konventionen om biologisk mångfald och Bernkonventionen har Europeiska gemenskapen avsevärda möjligheter att agera bilateralt direkt med tredjeländer för att minska konsekvenserna av de invaderande arterna, både i EU och i tredjeländer. Europeiska gemenskapen kan ge stöd till tredjeländer och regional och internationell verksamhet via finansieringsinstrumentet för utvecklingsamarbete (särskilt tematiska programmet för miljö och naturresurser), Europeiska utvecklingsfonden och det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet. Medlemsstaterna kan bidra ytterligare via sina egna instrument för utvecklingsamarbete.

8. SLUTSATSER

Det är inte möjligt att stoppa förlusten av biologisk mångfald utan att vidta övergripande åtgärder mot de invaderande arterna. De invaderande arterna får stora ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenser i EU och det krävs samordnade åtgärder för att komma till rätta med dessa. Gemenskapen har för närvarande inga effektiva instrument för att hantera frågan och de områden som har stor biologisk mångfald, som de utomeuropeiska territorierna, får inte tillräcklig uppmärksamhet. Den befintliga EU-lagstiftningen täcker bara vissa separata delar av problemet och det är därför svårt att vidta samordnade åtgärder. Det finns ingen eller bara sporadisk samordning av medlemsstaternas politik på området. Samtidigt visar vetenskapliga prognoser på dramatiskt ökande invasioner av främmande arter. Situationen kommer därför sannolikt att förvärras.

I detta meddelande beskrivs det hot som de invaderande arterna innebär och det presenteras möjliga lösningar på problemet. Kommissionen kommer i sitt arbete med att ta fram ett förslag till en EU-strategi att ta hänsyn till de synpunkter som framförs av rådet, de övriga EU-institutionerna och aktörerna på området. Förslaget kommer att läggas fram och dess syfte kommer att vara att avsevärt minska de invaderande arternas konsekvenser på den biologiska mångfalden i EU. I väntan på strategin kommer kommissionen att undersöka om det är möjligt att införa ett system för tidig varning och information som bygger på regelbundet aktualiserade förteckningar och som kombineras med effektiva responsåtgärder. Kommissionen anser att detta skulle innebära ett stort steg framåt.